

seglo se bode tudi brezdvomno nekaj koristnega. Izvedba pa je zelo težavna, ker todobno ne poznamo osebe, katerim naj bi se zaupal novi urad. Ker je zbornica pri stvari močno interesovana, je odsek mnenja, da naj bi se deželnemu odboru predlagalo, da naj bi doslej, dokler se ne omogoči ustanovitev samostojnega urada oskrbovala v sklepih obsežena opravila zbornica in sicer po odboru, obstoječem iz petih gospodov, v katerem odboru naj bi bil tudi zbornični tajnik. V odbor bi torej ustopili štirje zbornični člani, ki naj bi o obstoječih industrijskih strokah v deželi in o teh potrebščinah podajali v prvi vrsti stvarna pojasnila in bi pomagali posredovati, da se napravijo zunanje zveze in ki bi ob sebi umevno se posvetovali in sklepali o vseh korakih, katere bi bilo v tej zadevi storiti v dosego namena. Poročila na deželni odbor bi imel odbor predložiti zbornici v posvetovanje in sklepanje. Dežela bi imela zbornici povrniti le izdatke v gotovini. Da se more namen doseči, bi se moralo stopiti v zvezo s c. kr. avstr. trgovskim muzejem in poprositi za tega podporo. Zbornica bi imela potem, kakor hitro deželni odbor k temu pritrdi, dotične daljne korake storiti. Dalje je neobhodno potrebno, da se napravi seznam obstoječih industrij v deželi in se stopi v zvezo s podjetji, da se doseže to, kar želi sklep 1., 2. Nadaljni seznam bi imel obsegati pogoje in moči za ustanovitev novih industrijskih strok ali novih priprav za industrijska podjetja, v kateri namen bi se moralo poizvedeti, kje se nahajajo vodne moči, premog in materialije za industrijske predmete. Konečno bi se odbor imel tudi s tem baviti, na kateri način bi bilo ustanovitev novih industrijskih strok gmotno podpirati. Odsek predlaga torej: Čestita zbornica naj v navedenem smislu izreče svoje mnenje. — Predlog se sprejme.

XI. Zbornični tajnik poroča, da je c. kr. okrajno glavarstvo črnomaljsko v svrhu posvetovanja glede ustanovitve zadruga za sodni okraj črnomaljski določilo 28. aprila. K temu posvetovanju je posvetovanju je zbornica poslala odposlanca, ki je mnogobrojno zbranim obrtnikom razjasnil postavna določila glede ustanovitve in namena zadrug. Pri tem je pojasnil na to določila iz novel k obrtnemu zakonu z dne 15. marca 1883. drž. zak. št. 39 in z dne 8. marca 1885, drž. zak. 22, katera je upoštevati pri ustanovitvi zadrug. V sodnem okraju črnomaljskem je 37 mlinarjev in žagarjev, 17 čevljarjev, 13 mizarjev, 1 kolar, 11 krojačev, 1 klučaničar, 2 steklarja, 6 kovačev, 4 peki, 1 tkalec, 2 slikarja, 1 brivec, 1 klepar, 1 klopučar, 2 opekarja, 20 mesarjev in klavcev, 4 zidarji, pa 1 apneničar, dimnikar izdelovalec soda-vode, dalje 71 trgovcev, 100 gostilničarjev in 12 žganjetočnikov, torej skupaj 310 trgovcev in obrtnikov. Navzoči so pred vsem poudarjali, da bi bilo najkoristnejše, da bi bili rokodeljski obrti jedna za druga zase. Ker je pa teh premalo in so te razdeljeni na celi sodni okraj in se je z več strani izrazila misel, da bi v tem okraju mogla kaka zadruga le obstati, ko bi bili v nji združeni vsi trgovci in obrtniki, so se navzoči obrtniki zjedini v tem: Delati je na to, da se ustanovi zadruga vseh trgovcev in obrtnikov sodnega okraja črnomaljskega. Ob tej priliki volil se je tudi provizorični odbor, ki naj bi ustanovil in predložil pravila, če politična deželna oblast odobri krajevni obseg zadruga. Ker je odsek mnenja, da bi bilo v rsnici najkoristnejše, če bi se vsi trgovci in obrtniki črnomalskega sednega okraja združiti v jedno zadrugo, kakeršna že 11 let obstoji za sodni okraj metliški,

predlaga: Zbornica naj se v svojem poročilu na c. kr. okrajno glavarstvo črnomaljsko v tem zmislu izreče. — Predlog se sprejme. (Konec sledi.)

Obrtnijske raznoterosti.

Čudo moderne tehnike. Strokovni list „Extrablatt für österr.-ung. Papier-Industrie“ objavil je te dni nasledni zanimivi poskus, ki so ga napravili nedavno v papirnici tvrdke Menzel & Co. v Olgenthalu. Šlo je zato, da bi konstatovali, koliko je treba časa, da se spremeni živo drevo v časopis. V ta namen posekali so tri velika drevesa v bližini papirnice. To se je zgodilo ob 7. uri 35 minut zjutraj v prisotnosti lastnikov papirnice in notarja, ki je bil pozvan, da službeno potrdi ta poskus. Posekana drevesa so spravili na žago papirnice, kjer so jih zrezali v 0 30 m dolge, drobne koščke. Ti koščki došli so v mehanični mlin in žaganje došlo je v velike čebre, kjer so je pomešali z drugimi tvari, potrebnimi za izdelovanje papirja. Ta zmes je tekla po stroju za izdelovanje papirja in ob 9. uri 34 min. odrezala se je prva pola. Zrezani papir prepeljali so v prisotnosti notarja v tiskarno, oddaljeno kake 4 kilometre od papirnice in ob 10. uri bil je list dotiskan. Drevo se je torej spremenilo v 2 urah 25 min. v časopis! Omenjeni lastniki papirnice pa niso zadovoljni z izidom tega poskusa, ampak nadejajo se, da pridobe prihodnjič še kakih 20 minut.

Resolucija o kmetistvu.

V soboto in nedeljo je v Ljubljani bil shod katoliških delavcev. Ta shod je sklenil več resolucij glede preustrojenja socialnega reda po krščanskih načelih.

Glede kmetijskega stanu je shod sklenil sledečo resolucijo:

1. Zastopniki slov. del. stanov izražajo, da se naj v vseh slov. pokrajinah snujejo svobodne kmečke zadruga, ki naj bodo tako urejene, da k njim lahko pristopijo vsi, tudi najrevnejši zastopniki kmečkega stanu.

2. Kmetije naj uporabljajo pridelane surovine čim največ moči naravnost v svojo potrebo. Zadruga naj izdelovanje sukna, platna, usnja itd. prevzamejo in napredku časa primerno s potrebnimi stroji izdelujejo za svoje ude.

3. Carine same ne morejo rešiti kmetijstva.

4. Treba je umetnih gnojil za kmetijstvo na Slovenskem sploh, in one rudninske snovi, ki služijo v namdestilo opešane rodovitne prsti in namestu hlevnega gnoja naj v posameznih deželah poiščejo in vporabljajo, in naj bodo tako proste kakor gramozne jame za osipanje cest.

5. V posameznih slov. deželah, kjer ga še ni, napravi se kemično poskuševališče, ki naj kmetom brezplačno posluje.

Priznati moramo, da so nasveti dobri, če tudi moramo reči, da je treba radikalnejših preosnov, če se hoče zares pomagati kmečkemu stanu. Pred vsem je treba upeljati progresivni kmetijski davek, da bodo imeli kme-

tovalci manj davka plačevati, veleposestniki se pa huje pritegnili k davkoplačanju, kakor je to predlagal Čeh Stiasny.

Kmetijske raznoterosti.

Vsa salata, zlasti zimska, nam gre v cvet, tožijo mnoge gospodinje. To se pa lahko zabrani, ako se zareže kocenj blizu pod salatino glavo, ko je že namreč ta precej trda postala, z ostrim in tankim nožem do stržena. S tem se vzame salati pol redilne moči in ona se ne more dalje razvijati ter ostane v trdi glavi. Za seme pa pustimo najlepše glave v cvet iti, katerim pa seveda kocenja ne smemo zarezati.

Lišaj pri goveji živini spraviš, ako deneš $\frac{1}{4}$ litra laškega olja in za 20 kr. kafe v eni posodi na peč, da se razstopi. S tem se žival namaže.

Poučni in zabavni del.

Predlog o razlaganju krajevnih imen.

Dolgo že nisem čital članka, v katerem bi bilo nakupičenih toliko predrznih trditev in toliko napak, kakor jih je nasul M. P—i v članek, katerega je prinesel zadnji ponedeljek „Slov. Narod“ (št. 187) v listku z naslovom: „Predlog o mestniku krajevnih imen“. Pisatelj trdi, da se v mestniku pri krajevnih imenih večkrat napačno rabita predloga „na“ in „v“ ter hoče dokazati, da se pri vseh vaseh, ležečih na tleh nekdanjega savskega jezera, rabi v mestniku predlog „v“, ker so novejšje naselbe, in da imajo stare naselbe predlog „na“. Ob enem hoče s tem dokazati, da so Slovenci že od nekdanj tukaj stanovali, še preden si je Sava izglobila strugo proti Litiji in Zagorju, in da so brodarili z Ljubljanskega Grada proti Kamniku še po širokem jezeru. Gospod dr. Kos, ki je pred kratkim v „Izvestjih muzejskega društva“ temeljito dokazal, da so Slovenci prišli še-le v šestem stoletju v svojo sedanjo domovino, bi bil tedaj neusmiljeno pobit.

Toda počasi! Slučajno se rabi pri večini vasij, ležečih v obširnih kotlinah na obeh straneh Ljubljanskega grada predlog „v“ v mestniku, to pa ravno zaradi tega, ker leže v ravnini, dasiravno tudi tu ni to pravilo brez izjeme. Splošno namreč velja pravilo slovničarjev, katere M. P—i zavrača, da pri krajevnem imenu, ki pomeni kak višje ležeči kraj, stoji „na“, za nižje ležeče kraje pa velja „v“. Vendar so bili Slovenci muhasti že od nekdanj in zato ima tudi to pravilo mnogo izjem. Vzemimo le dve vasi prav v zgoraj omenjenih kotlinah. Na ravnem leži vas Vič, in vendar se pravi na Viču; prav v sredi nekdanje jezerske kotline leži pri Domžalah vas Rodica, a pravi se na Rodici, ne v Rodici. Dobi se gotovo še kaj drugih primerov, a ne utegnem jih sedaj iskati. Znani so razlogi, zakaj je bilo prvotnih naselbin več na gričih, kakor na ravnem. Ne vemo pa, kako so se te naselbine sprva imenovale.

Kaj dobro je, da je M. P—i pojasnil, na kak način se je začelo pisati „na“ Studencu. Nekaj enacega je tudi meni znano. Prejšnjemu Šenčurskemu župniku je prišlo

na misel, da vas Olševек leži više, kakor sosednje vasi. Naznanil je tedaj uradno okrajnemu glavarstvu in škofijstvu, da se vas imenuje Viševек, ne Olševек. V „Catalogus Cleri“ in v uradna pisma je tedaj prišel Viševек. Res, olš ni veliko ondi. Kdo pa more reči da jih pred tisoč leti ni bilo več? Že v 13. stoletju se v listinah vas imenuje Olswic-Olševек, ljudje pa pravijo Vuševк, kar je po dijalektu čisto pravilno nastalo iz Olševек.

Kaj poljzko polje je razlaganje krajevnih imen. Zato se na to polje nihče ne podajaj, kdor nima na nogah trdnih krampežev; na jedni temeljitega jezikoznanstva in na drugi krajevne zgodovine, zajete iz starih, zanesljivih listin. Časi so minuli, da bi dandanes samo ugibali, ali pa opirali se pri razlagah imen na napačne vire.

M. P—i piše, da se je kraj Šmarija pod Ljubljano v 15. stoletju imenoval Zamarje, kakor kaže Valvazorjeva kronika VII. bukve, XXVI. poglavje, stran 700, in da je tu zatiški opat Gerhard podelil župi v Zamariji, Weisskirchen z vsemi vfaranimi vasi l. 1456. In dalje razlaga tako: „Jednacega izvira je ime Smerjane. Oboje pa Nemec prelaga v St. Marein. Zamarje, kakor Zamarjane, pomeni kraj za bregom barijskega jezera. Vas Zamarje je tudi na Goriškem onostran Ajdovščine. Šmarci, prav Zamarci (Zamorci), se imenujejo sploh vsi seljani onostran barja od Pijave Gorice do Lipoglava. To izvira iz časov, ko je bila še barijska kotlina jezero, v prazgodovinskem času. Iz tega sledi, da je že takrat bival v teh krajih Sloven“.

Mnogo napak, katerih danes ne bomo reševali, je napravil M. P—i v drugih odstavkih, a tu jih je nakupičil, ker je, vedé ali po zmoti, pokazil Valvazorja. Oni zgodovinski podatek, katerega omenja M. P—i, ima Valvazor v 8. bukvi, v 4. oddelku (in ne v VII. bukvi, XXVI. poglavju) na str. 700, in tu poroča Valvazor, da je bil Gerhard stiški opat samo jedno leto (1450—1451), in da je pod njegovim naslednikom, čigar ime se izgubilo, patrijarh Ludovik l. 1456. podaril stiškemu samostanu farno cerkev Belo Cerkev, nedaleč od „Samarja“, z vzemi vfaranimi kraji. Tu stoji tedaj pisano Samaria in to je skrajšano iz Sancta Maria; Slovencu je pa za „Sanct“ pri skrajšanju ostal po navadi samo „Š“, in tedaj: Šmarija, Šmartin, Šmihelj itd. Farna cerkev šmarijska je starodavna in od nekdanj je že posvečena Mariji, in ta je dala ime vasi in okolici, ne pa, da bi bil to „kraj za marjem, hinter dem Ufer“.

Popolnoma neutemeljene so razloge krajev: Vird (Vretje-Quellengebiet), Šujica (Ort im Winkel), Utik-utek Save, Marin, Mirje, Vižmarje, Strahomer itd., a preneumno bi bilo pečati se s tem ričetom.

Pač pa bi bilo dobro, da bi nekoliko ponehale napake, ki se delajo sploh v tožilniku in mestniku s predlogoma „v“ in „na“. Zgodilo bi se, ko bi v imeniku Koledarja družbe sv. Mohorja pri vseh krajevnih imenih stalo v oklepu „v“ ali „na“. Slavno družbino vodstvo naj na vpisovalnih polah poprosi svoje poverjenike, da pri vsakem kraju po izreki ljudstva pridenejo to bese-